

Використання матеріалів з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини при вивченні навчальних предметів у загальноосвітній школі

Підготувала **Мотуз Тетяна Володимирівна**, старший викладач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами, майстер-тренер проекту, компонент ВЧИТЕЛІ

Навчальний предмет: Інформатика (5-9 класи)

Відкритий електронний ресурс для скачування посібників серії «Живемо в демократії» томи 1-6:

<http://doccu.in.ua/tag/посібникизодгопл/>

Клас	Тема розділу, уроку	цінності / ставлення	уміння	навчальні ресурси (ОДГ/ОПЛ) ОДГ/ОПЛ (теми, елементи)	примітки/коментарі
5 клас	Інформаційні процеси та системи				
	Інформація, дані, повідомлення. Інформаційні процеси та системи. Роль інформаційних технологій у житті сучасної людини.	<i>Відповідальність за вчинки, соціальна справедливість // розуміння</i> відповідальності за власні вчинки <i>Рівноправність, стереотипи // усвідомлення</i> толерантного ставлення до людини незалежно від її соціального	Висловлювати судження щодо моральної відповідальності за свої вчинки та утвердження справедливості	<u>Т.2, с.105-106</u> (Розділ 9 – Засоби масової інформації. Медіа в дії: я б зробив це, якби міг. Урок 2: Сила знань та навичок!)	

		стану			
	Безпека життєдіяльності при роботі з комп'ютером.	<i>Відповідальність; правила і закон // усвідомлення</i> відповідальності за вчинки, розуміння необхідності дотримання правил і законів	Усвідомлювати відповідальність за вчинки, розуміти необхідність дотримання правил і законів	Т.2, с.103-104 (Розділ 9 – Засоби масової інформації. Медіа в дії: я б зробив це, якби міг. Урок 1 Готуємо виставку медіа засобів Старі та нові медіазасоби – що ми маємо та що знайшли?)	
	Мережеві технології та Інтернет				
	Завантаження даних з Інтернету. Авторське право.	<i>Цінності, права і обов'язки, засоби масової інформації</i> Усвідомлення ролі і цінності освіти в житті людини. Розуміння ролі мас-медіа в житті людини. Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи)	- відбирати, отримувати інформацію зі ЗМІ; - представляти й аргументувати свою позицію; - працювати в команді, приймати виважені рішення, що сприятимуть вирішенню командних завдань; - ефективно співпрацювати з іншими над реалізацією різноманітних проєктів, залучаючи родину, місцеву громаду та ширшу спільноту.	Т.2, с.93-94 (Розділ 8: Ключове поняття “права та свободи” в початковій школі. Урок 2: Права людини: про що вони говорять?)	
	Критичне оцінювання відомостей, отриманих	<i>Рівноправність, відповідальність,</i>	Розуміти поняття «права та свободи»; виразити	Т.2, с.95-96 (Розділ 8: Ключове поняття “права та	

	з Інтернету.	<i>активна громадянська позиція</i> // розуміння рівності всіх, усвідомлення відповідальності за свої вчинки та вчинки інших	активну громадську позицію, у тому числі через мережу Інтернет	свободи” в початковій школі. Урок 3 Дослідження: що думають та знають люди навколо нас? Учні готують та проводять невелике дослідження з прав людини)	
	Безпечне користування Інтернетом.	<i>Правила і закон</i> // розуміння необхідності дотримання правил і законів у суспільстві	Усвідомлювати відповідальність за порушення законодавства	Медіа в дії: я б зробив це, якби міг! Урок 2: Сила знань та навичок! Т.2, Розділ 9, с.105-106	
	Опрацювання текстових даних				
	Основні об'єкти текстового документа. Програмне забезпечення для опрацювання текстів.	<i>Активна громадянська позиція</i> // розуміння ролі й відповідальності кожного	Розуміти важливість вияву ініціативи в суспільному житті, виражати активну громадську позицію	Шкільна газета Вивчаємо ЗМІ через створення ЗМІ Урок 1: Газети навколо нас Т.3, Розділ 7, с.164-165	
	Введення, редагування та форматування символів і абзаців. Додавання зображень із файлу та їх форматування.	<i>Активна громадянська позиція</i> // розуміння ролі й відповідальності кожного	Виразити активну громадську позицію, у тому числі через шкільні ЗМІ	Т.3, с.166-167 (РОЗДІЛ 7: Шкільна газета Вивчаємо ЗМІ через створення ЗМІ Урок 2: Наша газета найкраща... чи не так?)	
	Основи алгоритмізації				

	Поняття алгоритму та його властивості. Виконавець алгоритмів та система його команд.	<i>Конфлікт</i> // усвідомлення необхідності конструктивного вирішення конфліктів	Усвідомлювати необхідність конструктивного вирішення конфліктів	Т.3, с.95-96 (РОЗДІЛ 4: Конфлікт. Урок 2: Застосування підходу шести кроків)	
6 клас	Комп'ютерна графіка				
	Поняття комп'ютерної графіки. Растрові та векторні зображення, їх властивості. Формати файлів растрових і векторних зображень.	<i>Рівноправність, стереотипи</i> // усвідомлення толерантного ставлення до людини незалежно від її зовнішності, національності, соціального стану тощо.	Розрізняти істинні та фальшиві цінності, розуміти необхідність шанобливого ставлення до людини незалежно від її зовнішності, національності, соціального стану тощо.	Т.6, с.34 (ГЛАВА 4 Сприйняття інших Вправа 4.1. Усі різні, усі рівні)	
	Комп'ютерні презентації				
	Етапи створення презентації та вимоги до її оформлення. Об'єкти презентації та засоби керування її демонстрацією. Типи, розмітка та конструювання слайдів.	<i>Рівність, різноманітність</i> // усвідомлення негативних наслідків таких проявів інтолерантності як ксенофобія, расизм, сексизм та ін.	Визнавати рівність людей незалежно від статі, расової, національної, релігійної приналежностей	Т.6, с.35 (ГЛАВА 4 Сприйняття інших Вправа 4.2. Відмінності)	
	Побудова зображення з	<i>Цінності,</i>	розуміти цінність кожного	Т.2, с.31 (Розділ 2:	

	графічних примітивів. Групування й вирівнювання об'єктів. Багатошарові зображення, розміщення об'єктів у шарах. Додавання тексту до графічних зображень та його форматування.	<i>ставлення, толерантність, права і обов'язки. Свободи. Відповідальність Соціальна відповідальність /</i> Усвідомлення поняття «цінності»; Розуміння поняття «упередженості» щодо інших; цінності кожного члена суспільства	члена суспільства; - визначати своє місце в суспільстві; - приймати колективне рішення, погоджуватися з ним	Різноманітність та плюралізм: Вдома в Європі Урок 1: Що таке Європа?)	
	Алгоритми і програми				
	Поняття про програмний об'єкт. Властивості об'єкта. Створення програмних об'єктів.	<i>Конфлікт</i> // усвідомлення необхідності конструктивного вирішення конфліктів	Усвідомлювати необхідність конструктивного вирішення конфліктів	Т.6, с.78 (Глава 8.Вирішення конфліктів. Вправа 8.1. Рішення, коли виграють обидві сторони)	
7 клас	Електронна пошта та спільна робота в Інтернеті				
	Використання інтернет- ресурсів для спільної роботи. Рівні та способи доступу до ресурсів.	Розуміння прав, свобод та відповідальності кожного члена суспільства.	- використовувати набуті знання з теми для безпечної роботи в Інтернеті; - переконувати інших у	Т.3, с.119-120 (РОЗДІЛ 5: Права, свободи та відповідальність. Які наші права та як вони захищені? Урок 2: Визначаємо	

		Оцінювання рівнів та способів доступу різних категорій громадян до Інтернет-ресурсів	необхідності дотримання правил користування Інтернетом.	порушення прав людини)	
	Етикет електронного листування. Правила безпечного користування електронною скринькою. Основні ознаки спаму й фішингу.	<i>Права, свободи та відповідальність. Які наші права та як вони захищені /</i> Усвідомлення того, що порушення закону буде мати наслідки; важливості й потреби в дотримання правил Розуміння співвідносності правил з принципами справедливості, рівноправності, участі та поваги.	- аналізувати порушення правил і наслідки цього; - усвідомлювати свою причетність до створення правил; - розуміти власну відповідальність за створені правила; - погоджуватися й приймати правила більшості	Т.3, с.121-122 (РОЗДІЛ 5: Права, свободи та відповідальність. Які наші права та як вони захищені? Урок 3: Права та відповідальність)	
	Опрацювання табличних даних				
	Об'єкти електронних таблиць – книга, аркуш, комірка, діапазон комірок.	<i>Різноманітність та плюралізм</i> // усвідомлення негативних	Визнавати рівність людей незалежно від статі, расової, національної, релігійної приналежностей	Т.3, с.71-72 (РОЗДІЛ 3: Різноманітність та плюралізм Урок 2 Чому люди не	

	Типи даних: числові, грошові, дати, текст, відсотки. Введення, редагування й форматування даних основних типів.	наслідків таких проявів інтолерантності як ксенофобія, расизм, сексизм та ін.		погоджуються одне з одним? На чому ґрунтуються розбіжності?)	
8 клас	Кодування даних та апаратне забезпечення				
	Історія обчислювальних та комп'ютерних пристроїв. Види сучасних комп'ютерів та їх застосування.	<i>Сприйняття інших. Відмінності</i>	- опрацювати інформацію в ЗМІ, критично оцінювати виступи однокласників, колег	Т.1, стор 20 Т.6, с.35 (ГЛАВА 4 Сприйняття інших Вправа 4.2. Відмінності)	
	Опрацювання текстових даних				
	Створення, редагування та форматування списків.	<i>Право, знання як цінність, ЗМІ, відповідальність. Розуміння значення достовірної подачі матеріалу через ЗМІ ролі</i>	- відбирати, отримувати інформацію зі ЗМІ, аналізувати та критично оцінювати її; - готувати інформаційні повідомлення та доповнювати їх табличними даними,	Т.3, с.170-171 (РОЗДІЛ 7: Шкільна газета Вивчаємо ЗМІ через створення ЗМІ Урок 4: Наш перший номер!)	
	Пошук та заміна фрагментів тексту. Форматування з використанням стилів. Структура документа. Автоматизоване	<i>Цінності, права і обов'язки. Свободи. Демократія Відповідальність. Усвідомлення власних здібностей</i>	- відкривати власні здібності та вміння; - бачити здібності та вміння інших; - визначати власні пріоритети;	Т.4, с.223-224 (РОЗДІЛ 9 Засоби масової інформації Участь у демократії через ЗМІ Уроки 2 і 3: Ми цензори! Ми вирішуємо, які статті	

	створення змісту документа.	та вмінь; Розуміння участі у демократії через ЗМІ.	-	будуть запропоновані читачам на вибір)	
	Опрацювання мультимедійних об'єктів				
	Поняття мультимедія. Формати аудіо- та відеофайлів.	<i>Цінності, права і обов'язки, засоби масової інформації, групова робота, політика влади</i> Усвідомлення ролі і цінності освіти в житті людини. Розуміння ролі мас-медіа в житті людини. Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи). Громадянська позиція стосовно незалежності ЗМІ.	- працювати в команді, - співпрацювати з іншими учнями над реалізацією спільних проєктів; - створювати аудіо-, відео файли та презентувати їх на уроці.	Т.3, с.168-169 (РОЗДІЛ 7: Шкільна газета Вивчаємо ЗМІ через створення ЗМІ Урок 3: Створюємо нашу настінну газету)	
9 клас	Програмне				

	забезпечення та інформаційна безпека				
	Шкідливе програмне забезпечення та боротьба з ним. Основні дії для захисту персональних комп'ютерів від шкідливого програмного забезпечення. Антивірусні програми, налаштування їхніх основних параметрів. Ліцензії на програмне забезпечення, їх типи.	Відповідальність Усвідомлювати яку відповідальність несуть люди Розуміння власної відповідальності	- аналізувати порушення правил і наслідки цього; - усвідомлювати свою причетність до створення правил; - розуміти власну відповідальність за створені правила; - погоджуватися й приймати правила більшості	Т.3, с.149-150 (РОЗДІЛ 6: Відповідальність Яку відповідальність несуть люди? Урок 3 Чия це проблема? Як розподіляється соціальна відповідальність?)	
	3D-графіка				
	Принципи тривимірної навігації. Додавання тривимірних примітивів. Переміщення, масштабування, групування, вирівнювання, обертання, копіювання та клонування об'єктів.			Т.3, с.24-25 (РОЗДІЛ 1: Стереотипи та упередження Урок 1: Як інші сприймають особистість)	
	Опрацювання табличних даних				
	Електронна таблиця як	Розуміння понять	Розуміти поняття	Т.3, с.29-31 (РОЗДІЛ 1:	

	засіб подання відомостей про однотипні об'єкти. Сортуння. Прості та розширені фільтри.	стереотипів та упереджень Громадянська позиція щодо недопущення дискримінації на підставі стереотипів та упереджень	неупередженого ставлення аналізувати наслідки упередженого ставлення; усвідомлювати необхідність протидії дискримінації та упередженого ставлення;	Стереотипи та упередження Урок 3 Стереотипи та упередження Як ми переконуємо інших людей? Як ми розглядаємо країни?)	
	Бази даних. Системи керування базами даних				
	Фільтрація та автоматизоване створення запитів у базі даних.	Розуміння понять «гендер», «рівність», «рівноправність» Громадянська позиція щодо протидії гендерної дискримінації у навчальному закладі, суспільстві	Використовувати навички роботи з базами даних для гендерного аналізу; Співвідносити права чоловіків та жінок з використанням відкритих баз даних; Аналізувати можливі причини гендерної дискримінації у сучасному суспільстві	Т.3, с.52-53 (РОЗДІЛ 2: Рівноправність Урок 3: Рівноправність між чоловіком та жінкою)	
	Створення та публікація веб-ресурсів				
	Автоматизовані засоби для створення веб-ресурсів. Правила ергономічного розміщення відомостей	Цінності, права і обов'язки, засоби масової інформації Усвідомлення ролі і цінності освіти в	- відбирати, отримувати інформацію зі ЗМІ; - представляти й аргументувати свою позицію;	Т.3, с.168-169 (РОЗДІЛ 7: ШКІЛЬНА ГАЗЕТА Вивчаємо ЗМІ через створення ЗМІ Урок 3: Створюємо нашу	

	на веб-сайті.	житті людини. Розуміння ролі мас-медіа в житті людини. Усвідомлення специфіки групової роботи (права і обов'язки членів групи)	- працювати в команді, приймати виважені рішення, що сприятимуть вирішенню командних завдань; - ефективно співпрацювати з іншими над реалізацією різноманітних проектів, залучаючи родину, місцеву громаду та ширшу спільноту.	настінну газету)	